

Den lärande staden: kultur för kunskap, makt och medborgarskap

Projektet har riktat in sig på en av de mest kritiska urbana utmaningar i dag: hur kan social och ekonomisk utsatthet samt rumslig segregation motverkas i stadsutvecklingsprocesser. Den offentliga sektorn försvagas, gentrifieringsprocesser hotar mångfald och i den globala konkurrensen om investeringar utvecklas vissa delar av staden medan andra områden blir eftersatta. I Göteborg – liksom i många andra europeiska städer – har åtgärderna inte lett till genomgripande förbättringar i utsatta områden.

Syftet med detta pilotprojekt har varit att skapa och utveckla kunskap om en 'kultur för deltagande och lärande', dvs kapacitetsbyggande processer, direkt kopplat till förändringar i området Hammarkullen. Med kultur menar vi i detta sammanhang sättet att föra dialog och föra samtalet framåt. En kapacitetsbyggande process innebär att agera på ett sådant sätt att det underlättar för involverade aktörer (invånare, praktiker, forskare, lärare, studenter, mfl) att öka sin gemensamma förmåga att bidra till förändring – social såväl som fysisk. Vi har i detta pilotprojekt fokuserat på att *invånare* är med i kapacitetsbyggande processer, dvs att de blir *medskapande* i stadens utveckling och därmed producenter snarare än enbart konsumenter av staden.

Invånarnas medverkan har varit särskilt intressant att fokusera på just när Göteborg 2011 ändrat sin stadsdelsorganisation och samtidigt infört ett nytt reglemente som innebär att en del av ansvaret för medborgardialog om stadens utveckling, den fysiska miljön, delegerats till stadsdelsnivå. En möjlighet till samverkan har uppstått mellan social och fysisk miljö, något som varit svårt tidigare då stadsdelsnämnderna haft ansvar för s.k. mjuka frågor och staden centralt för s.k. hårda. En ny tid har startat där invånare och tjänstemän på ett bättre sätt kan använda den fysiska strukturen som verktyg för social utveckling och få gehör för detta hos beslutsfattare i nämnder och styrelser.

Fyra frågeställningar har drivit projektet framåt:

1. Vad karaktäriserar en kultur för deltagande och lärande där invånare deltar?
2. Hur kan man bidra till att en sådan kultur skapas i stadsutvecklingsprocesser?
3. Vilka möjligheter och svårigheter kan finnas i att arbeta på detta sätt?
4. Hur kan man tackla identifierade svårigheter?

Svaren på dessa frågor och mycket annat återfinns på projektets hemsida www.urbanempower.se. Projektet har aktivt deltagit i eller initierat tio kapacitetsbyggande processer (se bilden i slutet) som också varit länkade till varandra. Dessa har handlat om Hammarpark som demokratiprojekt, Mötesplatsen – en kapacitetsbyggande process, Utveckling Nordost UNO i dialog med invånare, 62b – Folkets kulturens och lärandets hus, Centrala Älvstaden – hela stadens angelägenhet, Arkitekturpedagog möter förskolebarn, Ungdomsforskning – en film om Angered, Plus_plus hus: Energi och sociala aspekter möts, Didaktik för medborgarskap i grundskolan, samt avslutningsvis, konferensen Från integration till samhällsbyggande.

Ett viktigt resultat från projektet är förståelsen av den kapacitet som institutioner eller organisationer bär, eller skulle kunna bära, för att möta utmaningar kopplade till de komplexa utmaningar dagens samhälle står inför. Utmaningar som kräver

sektorsövergripande förhållningssätt, tvärdisciplinärt förhållningssätt och medborgares aktiva delaktighet. Hur förberedda är de för att vara involverade i kapacitetsbyggande processer för deltagande och lärande som bär denna prägel? När projektet diskuterade den förändring som vissa institutioner i Hammarkullen verkar ha gått igenom för att möta ovanstående utmaningar, framstod begrepp som innehåller både en social och en fysisk dimension som särskilt viktiga. Vi kallar detta *omgestaltning*. Begreppet kan ses som den sociala motsvarigheten till begreppet 'omställning' som genom omställningsrörelsen fått en roll att beskriva den förändring som samhället behöver genomgå för att anpassa sig till klimatförändringarna. Med utgångspunkt från omgestaltning vill projektet försöka förstå mer om de institutionella förutsättningar som finns i Hammarkullen, i kommunen som helhet och inom universitetsvärlden, för att möta de utmaningar som väntar.

Det primära och konkreta resultatet från projektet är de kapacitetsbyggande processerna i sig själva, som i olika grad finns kvar och fortsätter fungera i den stadsdelutvecklingsprocess som Hammarkullen genomgår. Analys av och reflektion kring dessa processer har lett till teoriutveckling om hur sådana processer kan genomföras och stödjas. Projektets resultat finns tillgängliga i en rad olika format:

- De tio kapacitetsbyggande processer som listats ovan.
- Bidragit till konkreta artefakter som ska byggas senast 2013: utställningshall i hållplatsen i Hammarkullen och en övertäckt mötesplats på torget.
- Skapandet av en tjänst och inflytande på anställningsprofilen för den person inom EU-projektet UNO, som ska bidra till att projektets kunskap om medborgardeltagande görs tillgänglig för de anställda på SDF Angered.
- En viktig kunskapskälla för den årliga uppföljningen av Göteborgs Stads budget 2011, gällande de mål som finns i budget om att stärka medborgarinflytandet i stadsplaneringen i kommunen.
- Svensk hemsida www.urbanempower.se – en resurs för alla olika typer av intresserade professionella: anställda i kommun och högskola såväl som medborgare. Hemsidan kommer att översättas till engelska och möjligen till de sju vanligaste språken i Sverige.
- Kortfilmer med intervjuer som lyfter fram våra frågor och resultat.
- Presentationsmaterial som kan anpassas till olika sammanhang.
- En tvådagarskonferens – *Från integration till samhällsbyggande* – med 110 deltagare, Folkets Hus, Hammarkullen den 20-21 oktober 2011.
- En planerad heldagskonferens (preliminärt) om projektets arbetsmetoder och resultat i februari 2012 på stadsmuseet i Göteborg.
- En akademisk artikel – *Urban empowerment through community outreach in teaching and design* – som presenteras på 4th World Conference on Educational Sciences in Barcelona, 2-5 februari 2012 och därefter publiceras i den refereegranskade tidskriften *Procedia-Social and Behavioral Journal*.
- Ett kapitel – *Urban Empowerment: Cultures of participation and learning* (draft title) – till den antologi som Mistra Urban Futures sätter samman kring gemensam kunskapsproduktion i stadsutvecklingsfrågor.
- Bidragit till åtta ansökningar för fortsatt kunskapsutveckling, varav två hittills har fått finansiering (Formas and Tillväxtverket).

